ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

I — Εἰσαγωγή

Ἡ ἐν λόγω προσφυγή ἀσκήθηκε ἀπό τόν Coöperatieve Stremsel- en Kleurselfabriek τοῦ Leeuwarden τῶν Κάτω Χωρῶν (στό ἑξῆς «ὁ Συνεταιρισμός») κατά τῆς Ἐπιτροπῆς, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 173 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, καί ἀποβλέπει στήν ἀκύρωση ἀποφάσεως πού θέσπισε βάσει τοῦ ἄρθρου 85 τῆς συνθήκης ἡ τελευταία στίς 5 Δεκεμβρίου 1979 καί ἀπεύθυνε στό Συνεταιρισμό καί τά μέλη του (80/234/ΕΟΚ — OJ L 51/19 τῆς 25. 2. 1980).

Τά πραγματικά περιστατικά πού διαπίστωσε ἡ Ἐπιτροπή συνοψίζονται μέ σαφήνεια καί συντομία στήν ἀνωτέρω ἀπόφαση καί δέ νομίζω ὅτι χρειάζεται νά τά ἐπαναλάβω.

Θά θυμᾶστε, κύριοι δικαστές, πώς ἡ Ἐπιτροπή κατέληξε στό συμπέρασμα ὅτι τό καταστατικό τοῦ Συνεταιρισμοῦ παραβαίνει τό ἄρθρο 85 γιά δύο λόγους:

1) ἐπειδή ἀπαιτεῖ ἀπό τά μέλη του νά ἀγοράζουν πυτία καί χρωστικές οὐσίες πού χρησιμοποιοῦνται στήν τυροκομία ἀποκλειστικά ἀπό τό Συνεταιρισμό, καί

2) ἐπειδή ἀπαιτεῖ ἀπό τό ἀποχωροῦν μέλος νά καταβάλει στό Συνεταιρισμό ποσό 2,5 φιορινίων ἀνά λίτρο τῆς μέσης ἐτήσιας ποσότητας πυτίας πού τό μέλος αὐτό ἀγόρασε ἀπό τό Συνεταιρισμό κατά τά προηγούμενα 5 χρόνια (χάρη συντομίας, στό ἑξῆς θά ἀποκαλοῦμε τήν καταβολή αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ «πρόστιμο λόγω ἀποχωρήσεως»)

Μέ τήν ἀπόφαση καλοῦνταν οἱ ἐπιχειρήσεις πρός τίς ὁποῖες ἀπευθυνόταν νά θέσουν ἀμέσως τέρμα σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τίς παραβάσεις.

Προσβάλλοντας τήν ἀπόφαση ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, ὁ Συνεταιρισμός προέβαλε ἑπτά λόγους, ἀπό τούς ὁποίους οἱ τέσσερις ἀφοροῦν τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 1, ὁ ἕνας τήν ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ 26 καί οἱ δύο τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 3. Προτίθεμαι νά ἀρχίσω τήν ἐξέταση τῶν λόγων αὐτῶν, ὑπάγοντάς τους ἕναν πρός ἕνα στίς τρεῖς αὐτές κατηγορίες.

Ἡ γαλλική κυβέρνηση παρενέβη στήν ὑπόθεση. Μέ τίς παρατηρήσεις πού ὑπέβαλε γραπτῶς ἰσχυριζόταν ὅτι ἡ ἀπόφαση πρέπει νά ἀκυρωθεῖ. Πάντως, κατά τή συνεδρίαση καί μετά τά σχόλια πού διατύπωσε ἡ Ἐπιτροπή ἐπί τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν, υἱοθέτησε λιγότερο ἀκραία στάση. Προτίθεμαι νά ἐξετάσω ἀργότερα τούς ἰσχυρισμούς τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἔχουν τροποποιηθεῖ ἐκ τῶν ὑστέρων.

II — Ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 1

1. Ὁ πρῶτος ἀπό τούς λόγους πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός εἶναι πώς ἡ Ἐπιτροπή ἐσφαλμένα ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ὑποχρέωση ἀγορᾶς κατ' ἀποκλειστικότητα πού ἐπιβάλλεται στά μέλη του συνιστᾶ σημαντικό περιορισμό τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντός τῆς κοινῆς ἀγορᾶς.

Ὁ λόγος πού ἐπικαλεῖται ἡ Ἐπιτροπή, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν ἀπόφαση, εἶναι ὅτι τά μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ πού ἀντιπροσωπεύουν περισσότερο ἀπό 90 % τῆς ὁλλαν-

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά.

δικῆς βιομηχανίας γαλακτοκομικῶν προϊόντων ἀδυνατοῦν, ἐξαιτίας τῆς σχετικῆς ὑποχρεώσεως, νά ἀγοράσουν πυτία ἤ χρωστικές οὐσίες πού χρησιμοποιοῦνται στήν τυροκομία ἀπό ἄλλους προμηθευτές (βλέπε παράγραφο 22 τῆς ἀποφάσεως).

Ὁ Συνεταιρισμός ἀπορρίπτει τό λόγο αὐτό, ἄν κατάλαβα καλά ἀπό τήν ἐπιχειρηματολογία του, κυρίως, ἐπειδή ἔτσι παρεξηγεῖται ἡ ἴδια ἡ φύση τοῦ συνεταιριστικοῦ συστήματος. Κατά παράδοση, σέ ὁρισμένες χῶρες ὅπως οἱ Κάτω Χῶρες ἤ καί μέ σχετικό νόμο ὅπως συμβαίνει στή Γαλλία, μιά τέτοια ὑποχρέωση συνιστᾶ τό σπουδαιότερο χαρακτηριστικό γνώρισμα αὐτοῦ τοῦ συστήματος, στοιχεῖο, χωρίς τό ὁποῖο τό σύστημα δέν εἶναι σέ θέση νά λειτουργήσει. Ὑπάρχει ἀνταγωνισμός μεταξύ τῶν μελῶν ὡς πρός τήν ἀγορά τυριοῦ καί ἄλλων γαλακτοκομικῶν προϊόντων καί ὄχι ὡς πρός τήν πυτία ἤ τίς χρωστικές οὐσίες. Ἡ ὑποχρέωση περί τῆς ὁποίας πρόκειται εἶναι ἁπλῶς συνέπεια τῆς ἀποφάσεώς τους νά συνεταιριστοῦν μέ σκοπό νά ἐπιτευχθεῖ ὁ καλύτερος δυνατός ἐφοδιασμός μέ τά προϊόντα αὐτά. Ὁ Συνεταιρισμός δέν ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητη κερδοσκοπική ἐπιχείρηση, ἀλλά μόνο τό μέσο γιά τήν ἐπίτευξη συνεργασίας μεταξύ τῶν μελῶν του.

Κατά τήν ἄποψή μου, τό ἐπιχείρημα αὐτό, ἐνῶ μπορεῖ νά ἔχει σχέση μέ τό ἐρώτημα ἄν ἐφαρμόζεται τό ἄρθρο 85 παράγραφος 3, πάντως δέν ἔχει σημασία ὅσον ἀφορᾶ τή θέση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 1. Γεγονός παραμένει ὅτι ἡ ἐν λόγω ὑποχρέωση ἔχει πράγματι ὡς ἀποτέλεσμα νά παρεμποδίζει τόν ἀνταγωνισμό, σέ 90 % καί περισσότερο τοῦ συνόλου τῶν ὁλλανδῶν τυροπαραγωγῶν, ὅσον ἀφορᾶ τόν ἐφοδιασμό μέ πυτία καί χρωστικές οὐσίες. Δέν ὑπάρχει διάταξη τῆς συνθήκης πού νά ἐξαιρεῖ μιά συμφωνία ἀπό τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 1 ἁπλῶς καί μόνο γιά τό λόγο ὅτι ἡ συμφωνία αὐτή περιέχεται στό καταστατικό ἑνός συνεταιρισμοῦ.

2. Ὁ δεύτερος ἀπό τούς λόγους πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός εἶναι πώς ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ἐσφαλμένα ὅτι ἡ ὑποχρέωση ἀγορᾶς κατ' ἀποκλειστικότητα εἶναι δυνατό νά ἐπηρεάσει σημαντικά τό ἐμπόριο μεταξύ Κρατῶν μελῶν.

Ἡ Ἐπιτροπή στηρίζεται ἐν προκειμένω, σύμφωνα πάντοτε μέ τήν ἀπόφαση, στό ὅτι ἡ ὑποχρέωση συνιστᾶ ἐμπόδιο γιά τά μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ, στήν ἀγορά πυτίας καί χρωστικῶν οὐσιῶν ἀπό προμηθευτές ἄλλων Κρατῶν μελῶν. Ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι πυτία ζωικῆς προελεύσεως — ὁ μόνος τύπος πυτίας πού ἐπιτρέπεται γιά τήν παραγωγή τυριοῦ στίς Κάτω Χῶρες — εἶναι σέ θέση νά ἐφοδιάσουν καί προμηθευτές ἀπό Δανία, Γερμανία καί Γαλλία, ὅτι ἡ πυτία αὐτή εἶναι ἐπίσης ἐξαιρετικῆς ποιότητας καί ὅτι ἡ τιμή της μπορεῖ νά συγκριθεῖ μέ ἐκείνη τοῦ Συνεταιρισμοῦ. Ὡς πρός τίς χρωστικές οὐσίες, ἡ Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι ἐντός τῆς Κοινότητας ὑπάρχουν πολλοί προμηθευτές τους. (βλέπε παράγραφο 23 τῆς ἀποφάσεως.)

Ὁ Συνεταιρισμός ἀντικρούει τόν ἰσχυρισμό αὐτό μέ τό ἐπιχείρημα πού ἔχει ὡς ἀφετηρία τό γεγονός ὅτι μέχρι τώρα δέν ὑπάρχει προηγούμενο σημαντικῶν εἰσαγωγῶν πυτίας ἤ χρωστικῶν οὐσιῶν στίς Κάτω Χῶρες οὔτε καί ἀπό τυροπαραγωγούς πού δέν εἶναι μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ. Ἀκόμα καί αὐτοί προμηθεύονται τό μεγαλύτερο ποσοστό τῶν ἀναγκῶν τους ἀπό τό Συνεταιρισμό. Ἔτσι, πάντοτε σύμφωνα μέ τόν προσφεύγοντα, ἡ Ἐπιτροπή δέν ἀπέδειξε ὅτι οἱ ὁλλανδοί τυροπαραγωγοί θά ἀγόραζαν πυτία ἤ χρωστικές οὐσίες, σέ σημαντικές ποσότητες, ἀπό προμηθευτές ἄλλων Κρατῶν μελῶν σέ περίπτωση πού δέ θά ὑπῆρχε ἡ ἐν λόγω ὑποχρέωση. Οἱ στατιστικές πού παρατίθενται ἀπό τήν Ἐπιτροπή στήν παράγραφο 17 τῆς ἀποφάσεώς της δέν εἶναι κατατοπιστικές ἐπ' αὐτοῦ, γιά τό λόγο ὅτι, ὅπως τό δέχεται ἄλλωστε καί ἡ ἴδια, στίς ἀνωτέρω στατιστικές περιλαμβάνονται τόσο τό ἐμπόριο πυτίας ζωικῆς προελεύσεως, ὅσο καί τό ἐμπόριο συνθετικῆς πυτίας. Δέν ὑπάρχουν στατιστικές πού νά

άφοροῦν μόνο τό ἐμπόριο πυτίας ζωικῆς προελεύσεως μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν. Οἱ ὁλλανδοί τυροπαραγωγοί ἔχουν σέ τέτοιο βαθμό ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης γιά χρησιμοποίηση πυτίας ὑψηλῆς ποιότητας, ὥστε θά μποροῦσαν νά προσφύγουν σέ ἐξωτερικές ἀγορές γιά βραχεῖες περιόδους μόνο σέ περίπτωση πού, λόγω διακυμάνσεων στήν παγκόσμια ἀγορά τῶν τιμῶν τοῦ τέταρτου στομάχου τοῦ μόσχου, θά συνέβαινε νά ὑπάρχει σαφής διαφορά στήν τιμή μεταξύ πυτίας τοῦ Συνεταιρισμοῦ καί πυτίας πού παράγεται σέ ἄλλα Κράτη μέλη. Τό γεγονός, πάντως, ὅτι τέτοιες περιστασιακές ἀγορές εἶναι πιθανές, δέν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐν λόγω ὑποχρέωση ἐπηρεάζει σημαντικά τό ἐμπόριο πυτίας μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν. Ὁ Συνεταιρισμός στηρίζει τό ἐπιχείρημά του στίς ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου στήν ὑπόθεση 73/74 *Papiers peints de Belgique* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1975, 2 ECR 1491) καί 22/78 *Hugin* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1979, ECR 1869). Κατά τήν ἄποψη τοῦ Συνεταιρισμοῦ, ἡ Ἐπιτροπή δέν προχώρησε σέ ὀρθή ἀνάλυση τῆς πραγματικῆς καταστάσεως.

Τό ἐπιχείρημα αὐτό δέν μέ ἔπεισε.

Ἀφήνοντας πρός τό παρόν κατά μέρος τίς χρωστικές οὐσίες, εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Συνεταιρισμός δέν ἀμφισβητεῖ τίς διαπιστώσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι ὁ ἐφοδιασμός ἀπό Δανία, Γερμανία καί Γαλλία μέ πυτία ζωικῆς προελεύσεως ἐξαιρετικῆς ποιότητας εἶναι δυνατός σέ τιμές πού μποροῦν νά συγκριθοῦν μέ ἐκεῖνες τοῦ Συνεταιρισμοῦ. Γνωρίζουμε ὅτι ἡ πυτία αὐτή παράγεται στίς Κάτω Χῶρες μόνο ἀπό τό Συνεταιρισμό καί ὅτι τά μέλη αὐτοῦ τοῦ τελευταίου, πού εἶναι ὑποχρεωμένα νά ἀγοράσουν τό σύνολο τῆς ποσότητας πού χρειάζονται σέ πυτία ἀπό τό Συνεταιρισμό, ἀντιπροσωπεύουν περισσότερο ἀπό τό 90 % τῆς ὁλλανδικῆς τυροκομικῆς βιομηχανίας. Ἤδη ὅμως τό ἐπιχείρημά του αὐτό ὑποδηλώνει ὅτι ὁ Συνεταιρισμός παραδέχεται ὅτι οἱ ὁλλανδοί τυροπαραγωγοί ἀγόρασαν κάποιες ποσότητες πυτίας ζωικῆς προελεύσεως ἀπό τρίτους, καθώς καί ὅτι, ἄν τά μέλη του ἀπαλλάσσονταν ἀπό τήν ἐν λόγω ὑποχρέωση, θά μποροῦσαν νά εἶχαν ἀγοράσει περισσότερες ποσότητες. Ἡ ἀναφορά στίς ὑποθέσεις *Papiers peints de Belgique* καί *Hugin* δέ νομίζω ὅτι ἔχει σχέση. Ἡ πρώτη ἀποφάνθηκε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς δέν ἦταν ἐπαρκῶς αἰτιολογημένη, ἐνῶ ἡ δεύτερη ἀναφερόταν στά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως. Περισσότερο σχετική μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ὑπόθεση 19/77 *Miller* κατά *Ἐπιτροπῆς* (1978, ECR 131), ὅπου τό Δικαστήριο διατάσσει στή σκέψη 15:

«ἀπαγορεύονται συμφωνίες πού δύνανται νά ἐπηρεάσουν τό ἐμπόριο μεταξύ Κρατῶν μελῶν καί πού ἔχουν ὡς ἀντικείμενο ἤ ἀποτέλεσμα τόν περιορισμό τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, τό ἄρθρο 85 παράγραφος 1 τῆς συνθήκης δέν ἀπαιτεῖ τήν ἀπόδειξη ὅτι τέτοιες συμφωνίες ἐπηρεάζουν πράγματι σημαντικά τό ἐμπόριο αὐτό, γεγονός πού θά μποροῦσε νά ἐπιφέρει, προκειμένου γιά τήν ἀπόδειξη, πρόσθετες δυσκολίες στίς περισσότερες περιπτώσεις, ἀλλά ἀρκεῖται ἁπλῶς στήν ἀπόδειξη τοῦ ὅτι παρόμοιες συμφωνίες εἶναι δυνατό νά συνεπάγονται κάτι τέτοιο.»

Ὡς πρός τίς χρωστικές οὐσίες, τίποτα δέν ἔχει λεχθεῖ ἀπό τό Συνεταιρισμό πού θά μποροῦσε νά ὁδηγήσει σχετικά μ' αὐτές σέ διαφορετικά συμπεράσματα.

3. Ὁ τρίτος ἀπό τούς λόγους πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός εἶναι πώς ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ἐσφαλμένα ὅτι ἡ ὑποχρέωση ἑνός μέλους του νά καταβάλει ὁρισμένο ποσό ὡς πρόστιμο λόγω ἀποχωρήσεως καθιστᾶ πολύ δύσκολη, ἄν ὄχι ἀδύνατη τήν ἀποχώρηση τῶν μελῶν ἐκείνων πού θά ἤθελαν νά ἐφοδιαστοῦν ἀπό ἄλλες πηγές.

Αὐτά ὑποστηρίζονται ἀπό τήν Ἐπιτροπή στήν παράγραφο 24 τῆς ἀποφάσεώς της πού καταλήγει ὡς ἐκ τούτου στό συμπέρασμα ὅτι ἡ ὑποχρέωση καταβολῆς τοῦ ἐν

λόγω προστίμου συνιστᾶ σημαντικό περιορισμό τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντός τῆς κοινῆς ἀγορᾶς. Κατά τήν ἄποψή μου, ἡ οὐσία τοῦ προβλήματος ἔγκειται στό ἄν τό συμπέρασμα αὐτό εἶναι βάσιμο.

Οὐσιαστικά, τά ἐπιχειρήματα πού προβάλλονται σχετικά ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου προσλαμβάνουν διαστάσεις μάχης ἀριθμῶν μεταξύ τῶν διαδίκων, ἐφόσον ἡ Ἐπιτροπή ἐξακολουθεῖ νά ἐπιμένει στήν ἄποψή της ὅτι ἡ ὑποχρέωση συνεπάγεται οὐσιαστική οἰκονομική ἐπιβάρυνση γιά τό ἀποχωροῦν μέλος καί κατά συνέπεια ἀποτρέπει οὐσιαστικά τήν ἀποχώρηση τῶν μελῶν, ἐνῶ ὁ Συνεταιρισμός ὑποτιμᾶ τή σημασία τοῦ μέτρου καί ἑπομένως τῶν ἐμποδίων πού συνεπάγεται.

Κύριοι δικαστές, δέ νομίζω ὅτι χρειάζεται νά σᾶς ἀπασχολῶ ὑπερβολικά μέ ἀριθμούς τή στιγμή πού, κατά τή συνεδρίαση, ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος τοῦ Συνεταιρισμοῦ, ἀπαντώντας σέ ἐρώτημά μου, δέχθηκε χωρίς περιστροφές ὅτι τό πρόστιμο ἔχει ὡς σκοπό νά παρεμποδίζει τήν ἀποχώρηση ἀπό τό Συνεταιρισμό. Πιστεύω ὅτι δέν μποροῦμε νά ἐπικρίνουμε τήν Ἐπιτροπή πού ὑποστήριξε ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου ὅτι ἡ ἐπιβαλλόμενη στό ἀποχωροῦν μέλος ὑποχρέωση νά καταβάλει πρόστιμο ἀντίκειται στό ἄρθρο 85 παράγραφος 1, τουλάχιστον κατά τό μέρος πού τό ποσό αὐτό χρησιμεύει, ὥστε νά ἐνδυναμώνεται ἡ ὑποχρέωση ἑνός μέλους νά ἀγοράζει πυτία καί χρωστικές οὐσίες ἀποκλειστικά ἀπό τό Συνεταιρισμό.

4. Ὁ τέταρτος ἀπό τούς λόγους πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός εἶναι πώς ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ἐσφαλμένα ὅτι ἡ ὑποχρέωση ἑνός μέλους του νά καταβάλει πρόστιμο λόγω ἀποχωρήσεως θά μποροῦσε νά παρεμποδίσει ὁρισμένα μέλη νά συστήσουν ἕνα ἀνταγωνιστικό κέντρο παραγωγῆς πού θά πωλοῦσε ἐπίσης πυτία στό ἐσωτερικό ἄλλων Κρατῶν μελῶν.

Ἐδῶ ὑπαινίσσεται τήν παράγραφο 25 τῆς ἀποφάσεως, στήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή ἐκθέτει τά ἀκόλουθα:

«Ὁ περιορισμός αὐτός μπορεῖ ἐπίσης νά ἐπηρεάσει σημαντικά τό ἐμπόριο μεταξύ Κρατῶν μελῶν. Τά μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ δυσκολεύονται νά ἀποχωρήσουν, εἴτε γιά νά ἀγοράζουν ἐλεύθερα ἀπό ἄλλες χῶρες τῆς Κοινότητας, εἴτε γιά νά συστήσουν ἀνταγωνιστικά κέντρα παραγωγῆς πού θά πωλοῦσαν ἐπίσης πυτία στό ἐσωτερικό ἄλλων Κρατῶν μελῶν.»

Συνεπῶς, τό βασικό ἐρώτημα πού τίθεται ἐδῶ εἶναι ἄν ἡ Ἐπιτροπή μπορεῖ βασίμως νά ὑποστηρίξει ὅτι ἡ ὑποχρέωση καταβολῆς ὁρισμένου ποσοῦ ὡς προστίμου λόγω ἀποχωρήσεως μπορεῖ νά ἐπηρεάσει τό ἐμπόριο μεταξύ Κρατῶν μελῶν. Ἄν ἔχω δίκαιο νά πιστεύω ὅτι μέ τήν ἐπιβολή τῆς ὑποχρεώσεως αὐτῆς σκοπεῖται τουλάχιστον ἡ ἐνδυνάμωση τῆς ὑποχρεώσεως ἀγορᾶς πυτίας ἀποκλειστικά ἀπό τό Συνεταιρισμό, τότε ἡ ἀπάντηση πρέπει νά εἶναι προφανῶς «Ναί».

Ἔτσι, κατά τήν ἄποψή μου, κανένας ἀπό τούς τέσσερις πρώτους λόγους πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός δέν εἶναι βάσιμος. Ἐπιστρέφω τώρα στόν πέμπτο λόγο πού ἀφορᾶ τόν κανονισμό 26.

III — Ἡ ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ 26

Θά θυμᾶστε, κύριοι δικαστές, ὅτι τό ἄρθρο 42 τῆς συνθήκης ὁρίζει — τό ἀναφέρω πολύ σύντομα — ὅτι τά ἄρθρα 85 ἕως 94 ἐφαρμόζονται στήν παραγωγή καί τό ἐμπόριο τῶν γεωργικῶν προϊόντων μόνο κατά τό μέρος πού ὁρίζεται μέ πράξη τοῦ Συμβουλίου. Ὁ ὁρισμός «γεωργικά προϊόντα» δίδεται στό ἄρθρο 38. Στήν παράγραφο 1 τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ὁρίζεται ὅτι «ὡς γεωργικά προϊόντα νοοῦνται τά προϊόντα τοῦ ἐδάφους, τῆς κτηνοτροφίας καί τῆς ἁλιείας, καθώς καί τά προϊόντα πρώτης μεταποιήσεως πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ αὐτά», ἐνῶ στήν παράγραφο 3 ὁρίζεται ὅτι «τά προϊόντα πού ὑπάγονται στίς διατάξεις τῶν ἄρθρων 39-46 ἀπαριθμοῦνται στόν πίνακα τοῦ παραρτήματος II τῆς παρούσας συνθήκης». Στή συνέχεια, τό

ἄρθρο 38 παράγραφος 3 ἐξουσιοδοτεῖ τό Συμβούλιο νά προσθέσει στόν πίνακα τοῦ παραρτήματος II νέα προϊόντα ἐντός δύο ἐτῶν ἀπό τήν ἔναρξη ἰσχύος τῆς συνθήκης. Τό παράρτημα II ἀπαριθμεῖ τά ἐν λόγω προϊόντα, ἀναφερόμενο στήν ὀνοματολογία τῶν Βρυξελλῶν, γνωστή κατά τήν ὑπογραφή τῆς συνθήκης, πού σήμερα καλεῖται ὀνοματολογία τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας.

Τό Συμβούλιο θέσπισε τόν κανονισμό 26 δυνάμει τοῦ ἄρθρου 42 τῆς συνθήκης. Τό ἄρθρο 1 τοῦ ἐν λόγω κανονισμοῦ ὁρίζει, καθόσον μᾶς ἀφορᾶ, ὅτι τό ἄρθρο 85 τῆς συνθήκης ἐφαρμόζεται ἐπί ὅλων τῶν συμφωνιῶν σχετικά μέ «τήν παραγωγή ἤ τήν ἐμπορία τῶν προϊόντων, τά ὁποῖα ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα II τῆς συνθήκης, ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 2». Τό ἄρθρο 2 ὁρίζει ὅτι τό ἄρθρο 85 παράγραφος 1 δέν ἐφαρμόζεται ἐπί ἐκείνων τῶν συμφωνιῶν πού ἀναφέρει τό ἄρθρο 1 τοῦ κανονισμοῦ, οἱ ὁποῖες «ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο μέρος μιᾶς ἐθνικῆς ὀργανώσεως ἀγορᾶς ἤ εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἀναφερομένων στό ἄρθρο 39 τῆς συνθήκης στόχων». Τό ἴδιο ἄρθρο συνεχίζει, ὁρίζοντας ὅτι τό ἄρθρο 85 παράγραφος 1 «δέν ἐφαρμόζεται ἰδίως σέ συμφωνίες, ἀποφάσεις καί πρακτικές παραγωγῶν, ἑνώσεων παραγωγῶν ἤ ἑνώσεων τῶν ἑνώσεων αὐτῶν ἑνός μόνο Κράτους μέλους κατά τό μέτρο πού, χωρίς νά συνεπάγονται τήν ὑποχρέωση ἐφαρμογῆς καθορισμένης τιμῆς, ἀφοροῦν τήν παραγωγή ἤ τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων ἤ τή χρήση κοινῶν ἐγκαταστάσεων ἀποθηκεύσεως, ἐπεξεργασίας ἤ μεταποιήσεως γεωργικῶν προϊόντων, ἐκτός ἄν ἡ Ἐπιτροπή διαπιστώνει ὅτι κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἀποκλείεται ὁ ἀνταγωνισμός ἤ ὅτι διακυβεύονται οἱ στόχοι τοῦ ἄρθρου 39 τῆς συνθήκης».

Ἡ ἐν λόγω ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς ὁρίζει στίς παραγράφους 26 καί 27 ὅτι ἡ πυτία καί οἱ χρωστικές οὐσίες πού χρησιμοποιοῦνται στήν τυροκομία δέν εἶναι προϊόντα πού ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα II τῆς συνθήκης καί συνεπῶς ὁ κανονισμός 26 δέν τυγχάνει ἐφαρμογῆς.

Κατά τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ πυτία, ὡς ἔνζυμο, ἀνήκει στήν κλάση 35.07 τῆς ὀνοματολογίας τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας πού περιλαμβάνει «Ἔνζυμα. Ἔνζυμα παρασκευασμένα μή ἀλλαχοῦ κατονομαζόμενα ἤ περιλαμβανόμενα». Ἡ κλάση αὐτή δέν ἀπαριθμεῖται στό παράρτημα II. Ἡ θέση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐναρμονίζεται μέ τίς ἐπεξηγηματικές σημειώσεις τῆς ὀνοματολογίας τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας πού ἀναφέρουν μεταξύ τῶν ἄλλων καί τά ἑξῆς σέ σχέση μέ τήν κλάση αὐτή:

«Τά ἀκόλουθα εἶναι τά σπουδαιότερα ἀπό τά ἔνζυμα πού κυκλοφοροῦν στό ἐμπόριο:

1) ...

2) ...

3) Πυτία (παρασκευασμένα ἔνζυμα, χυμοζίνη, ρεννίνη)

Ἡ πυτία εἴτε ἐξάγεται ἀπό τό νωπό ἤ ἀποξηραμένο τέταρτο στόμαχο τοῦ μόσχου, εἴτε προέρχεται ἀπό τήν καλλιέργεια ὁρισμένων μικροοργανισμῶν. Εἶναι πρωτεϊνολυτικό ἔνζυμο πού πήζει τό γάλα, θρομβώνοντας τήν κασεΐνη του. Διατίθεται ὑπό μορφή ὑγροῦ, σκόνης ἤ δισκίων. Εἶναι δυνατό νά περιέχει ἅλατα (ὅπως χλωριοῦχο νάτριο, χλωριοῦχο ἀσβέστιο, χλωριοῦχο θειϊκό ἅλας), τά ὁποῖα παραμένουν μετά τή διαδικασία παραγωγῆς ἤ προστέθηκαν γιά σταθεροποίηση, καθώς καί συντηρητικά (ὅπως γλυκερίνη).

Ἡ πυτία χρησιμοποιεῖται κυρίως στήν τυροβιομηχανία.»

Ὁ Συνεταιρισμός ἀντικρούει τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς γιά δύο λόγους.

Κατά πρῶτο λόγο, διατείνεται ὅτι, στά πλαίσια τῆς συνθήκης, ἡ πυτία ζωικῆς προελεύσεως πρέπει νά ὑπαχθεῖ στήν κλάση 05.04 τῆς ὀνοματολογίας τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας πού περιλαμβάνει «Ἔντερα, κύστεις καί στομάχους ζώων, ὁλόκληρα ἤ εἰς τεμάχια, ἔτερα τῶν ἐξ ἰχθύων τοιούτων» ἤ στήν κλάση 05.15 πού περιλαμβάνει «Προϊόντα ζωϊκῆς προελεύσεως, μή ἀλλαχοῦ κατονομαζόμενα ἤ περιλαμβανόμενα. Μή ζῶντα ζῶα τῶν κεφαλαίων 1 ἤ 3, ἀκατάλληλα διά τήν ἀνθρωπίνην κατανάλωσιν». Οἱ δύο αὐτές κλάσεις ἀπαριθμοῦνται στό παράρτημα II. Σύμφωνα μέ τό Συνεταιρισμό, ἡ ἑρμηνεία αὐτή ἐπιβάλλεται, δεδομένου ὅτι ἡ πυτία τοῦ εἴδους πού παράγει ἀποτελεῖ προϊόν πρώτης μεταποιήσεως πού ἔχει σχέση μέ προϊόν τῆς κτηνοτροφίας κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 38 παράγραφος 1 τῆς συνθήκης, ὡς ἐξαγόμενο ἀποκλειστικά ἀπό τόν τέταρτο στόμαχο τοῦ μόσχου. Ὁ Συνεταιρισμός παρατηρεῖ ὅτι ἡ κλάση 35.07 πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι περιλαμβάνει μόνο τή συνθετική πυτία.

Κατά τή γνώμη μου, τό ἐπιχείρημα αὐτό πρέπει νά ἀπορριφθεῖ.

Κατ' ἀρχάς συμφωνῶ μέ τήν Ἐπιτροπή ὅτι τό ἄρθρο 38 παράγραφος 1 τῆς συνθήκης περιέχει ἁπλῶς γενική ἔνδειξη τῆς κατηγορίας τῶν προϊόντων πού θεωροῦνται γεωργικά κατά τήν ἔννοια τῆς συνθήκης. Ὁ ὁρισμός πού εἶναι πράγματι δεσμευτικός εἶναι αὐτός πού δίδεται στό ἄρθρο 38 παράγραφος 3, τό ὁποῖο ἀναφέρεται στό παράρτημα II. Κατ' ἐμέ, τά πράγματα πρέπει νά ἔχουν ἔτσι, πρῶτον, λόγω τῆς ρητῆς ἁρμοδιότητας τοῦ Συμβουλίου νά κάνει προσθῆκες στό παράρτημα II ἐντός δύο ἐτῶν ἀπό τήν ἔναρξη τῆς ἰσχύος τῆς συνθήκης· δεύτερον, ἐπειδή ὁ πίνακας τοῦ παραρτήματος II παραλείπει μέ ἔκδηλο τρόπο καί, πρέπει νά πεῖ κανείς ἐκ προθέσεως, μερικά προϊόντα, τά ὁποῖα θά ἔπρεπε σαφῶς νά ἐμπίπτουν στή γενικότητα τῶν ὅρων τοῦ ἄρθρου 38 παράγραφος 1, ὅπως λόγου χάρη τό μαλλί πού ἐπισήμανε ἡ Ἐπιτροπή· καί τρίτον, ἐπειδή δέν μπορεῖ κανείς παρά νά συμπεράνει ὅτι πρόθεση τῶν συντακτῶν τῆς συνθήκης, ὅταν διατύπωναν τό ἄρθρο 38 παράγραφος 3 καί τό παράρτημα II, ἦταν νά ἀποκλείσουν ἐνδεχόμενες ἀμφισβητήσεις ὡς πρός τό τί συνιστᾶ ἤ ὄχι γεωργικό προϊόν κατά τήν ἔννοια τῆς συνθήκης.

Ἐν πάση περιπτώσει, ἡ πυτία τοῦ Συνεταιρισμοῦ κατ' ἐμέ δέν εἶναι προϊόν πρώτης μεταποιήσεως κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 38 παράγραφος 1. Τέτοιο προϊόν πρώτης μεταποιήσεως (ἑνός κτηνοτροφικοῦ προϊόντος) εἶναι ὁ τέταρτος στόμαχος τοῦ μόσχου πού εἶναι καί ἡ πρώτη ὕλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ. Εἶναι προϊόν σφαγῆς καί τεμαχισμοῦ τῶν μόσχων πού συνιστᾶ τήν πρώτη μεταποίηση.

Τρίτο καί σπουδαιότερο, ἡ πυτία δέν μπορεῖ νά περιλαμβάνεται στήν κλάση 05.04, ἡ ὁποία μέ τή διατύπωσή της, ἐνῶ δέν ἀφήνει ἀμφιβολία ὅτι καλύπτει τόν τέταρτο στόμαχο τῶν μόσχων ἀπό τόν ὁποῖο ἐξάγεται ἡ πυτία (ὅπως ἄλλωστε ἐπιβεβαιώνουν καί οἱ ἐπεξηγηματικές σημειώσεις στήν ὀνοματολογία τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας πού ἀφοροῦν τήν ἐν λόγω κλάση), δέν μπορεῖ νά ἐπεκτείνεται τόσο, ὥστε νά καλύπτει καί τήν ἴδια τήν πυτία πού ἐξάγεται. Ἀλλά ἡ πυτία ζωικῆς προελεύσεως δέν εἶναι δυνατό νά ὑπαχθεῖ οὔτε στήν κλάση 05.15, γιά τό λόγο ὅτι τό νά προτιμηθεῖ σ' αὐτή τήν κλάση ἡ γενική διατύπωση «Προϊόντα ζωϊκῆς προελεύσεως, μή ἀλλαχοῦ κατονομαζόμενα ἤ περιλαμβανόμενα» ἀπό τήν εἰδικότερη «Ἔνζυμα» τῆς κλάσεως 35.07, σημαίνει ὅτι γίνεται ἀκριβῶς τό ἀντίθετο ἀπό αὐτό πού ἐπιτάσει ἡ διάταξη 3, α τοῦ κανονισμοῦ περί τῆς ἑρμηνείας τῆς ὀνοματολογίας τοῦ Συμβουλίου τελωνειακῆς συνεργασίας.

Ὁ δεύτερος λόγος πού ἐπικαλεῖται ὁ Συνεταιρισμός ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου εἶναι, ἄν ἀντιλήφθηκα ὀρθά, ὅτι τό ἄρθρο 2 τοῦ κανονισμοῦ 26 πρέπει νά τύχει ἐφαρμογῆς,

ἐφόσον ὁ Συνεταιρισμός εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση ἕνωση ἑνώσεων ἐντός ἑνός μόνο Κράτους μέλους πού ἀσχολεῖται μέ τή μεταποίηση τοῦ γάλακτος σέ τυρί καί τῆς ὁποίας οἱ δραστηριότητες εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν ἐπίτευξη τῶν στόχων πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 39 τῆς συνθήκης.

Φρονῶ ὅτι μιά σύντομη ἀπάντηση πού μπορεῖ νά δοθεῖ στό παραπάνω ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι ἀγνοεῖ αὐτό πού πράγματι ὁρίζουν οἱ σχετικές διατάξεις τῆς συνθήκης καί τοῦ κανονισμοῦ 26. Εἶναι γεγονός, κατά τή γνώμη μου ὅμως ἄσχετο, ὅτι τά μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ μεταποιοῦν τό γάλα σέ τυρί. Ἐκεῖνο πού ἐνδιαφέρει εἶναι τό ἄν ἡ μεταξύ τους συμφωνία πού συνιστᾶ τό καταστατικό τοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀφορᾶ «τήν παραγωγή ἤ τήν πώληση γεωργικῶν προϊόντων» κατά τήν ἔννοια τῆς συνθήκης. Αὐτό ὅμως δέ συμβαίνει, ἐπειδή ἡ ἐν λόγω συμφωνία ἀφορᾶ τήν παραγωγή καί πώληση τῆς πυτίας καί τῶν χρωστικῶν οὐσιῶν πού χρησιμοποιοῦνται στήν τυροκομία, πού δέν εἶναι γεωργικά προϊόντα σύμφωνα μέ τόν ὁρισμό πού δίνει ἡ συνθήκη.

Κατ' ἐμέ, συνεπῶς, ὁ Συνεταιρισμός δέ δύναται νά προβάλει ἐπιτυχῶς πέμπτο λόγο. Ἔρχομαι στόν ἕκτο καί στόν ἕβδομο λόγο πού, ὅπως θά θυμᾶστε κύριοι δικαστές, ἀφοροῦν τή δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 3.

IV — Ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 3

Τό ἄρθρο 85 παράγραφος 3 ἀπαιτεῖ τή συνδρομή τεσσάρων προϋποθέσεων, ὥστε μιά συμφωνία νά μήν ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς του:

(i) ἡ συμφωνία πρέπει νά συμβάλλει στή βελτίωση τῆς παραγωγῆς ἤ τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων ἤ στήν προώθηση τῆς τεχνικῆς ἤ οἰκονομικῆς προόδου·

(ii) ἡ συμφωνία πρέπει νά ἐξασφαλίζει στούς καταναλωτές δίκαιο τμῆμα ἀπό τό ὄφελος πού προκύπτει·

(iii) ἡ συμφωνία δέν πρέπει νά ἐπιβάλλει στίς ἐνδιαφερόμενες ἐπιχειρήσεις περιορισμούς μή ἀπαραίτητους γιά τήν ἐπίτευξη τῶν στόχων αὐτῶν καί

(iv) ἡ συμφωνία δέν πρέπει νά παρέχει στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές τή δυνατότητα καταργήσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐπί σημαντικοῦ τμήματος τῶν σχετικῶν προϊόντων.

Στήν παρούσα περίπτωση ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ὅτι ἡ πρώτη καί δεύτερη προϋπόθεση πληροῦνται, ἐπειδή ἡ ἵδρυση τοῦ Συνεταιρισμοῦ συνέβαλε στή βελτίωση τῆς παραγωγῆς πυτίας καί χρωστικῶν οὐσιῶν πού χρησιμοποιοῦνται στήν τυροκομία ἐντός τῶν Κάτω Χωρῶν· ἐπειδή ἡ πολιτική ἐναποθηκεύσεως πού ἀκολουθεῖ ὁ Συνεταιρισμός ἐξασφάλισε τό συνεχή καί ὁμαλό ἐφοδιασμό μ' αὐτά τά προϊόντα· ἐπειδή, λόγω τοῦ ὅτι δέν ἀποβλέπει στήν κερδοσκοπία, τό μειωμένο κόστος πού ἐπιτυγχάνει καρπώνονται πάντοτε οἱ πελάτες, μέλη ἤ μή μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ· καί ἐπειδή οἱ τελικοί καταναλωτές εἶναι ὡς ἐκ τούτου σέ θέση νά ἀγοράζουν τυρί πού ἔχει παραχθεῖ μέ πυτία καλύτερης ποιότητας σέ χαμηλή τιμή. Βλέπε παραγράφους 29 καί 30 τῆς ἀποφάσεως.

Ἡ Ἐπιτροπή, πάντως, ὑποστηρίζει ὅτι δέ συντρέχουν ἡ τρίτη καί τέταρτη προϋπόθεση. Μέ τόν ἕκτο καί ἕβδομο λόγο πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός ἀντικρούεται ἡ ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς περί τοῦ κατά πόσο συγκεντρώνονται ἀντίστοιχα οἱ ἐν λόγω προϋποθέσεις.

Ἔτσι, ὁ ἕκτος λόγος πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός εἶναι ὅτι ἡ Ἐπιτροπή ἐσφαλμένα ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐπιβολή ἀπό τό Συνεταιρισμό στά μέλη του τῆς ὑποχρεώσεως

ἀγορᾶς πυτίας καί χρωστικῶν οὐσιῶν κατ' ἀποκλειστικότητα ἀπ' αὐτόν, καθώς καί ἡ ὑποχρέωση καταβολῆς προστίμου λόγω ἀποχωρήσεως, δέν εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν ἐπίτευξη τῶν πλεονεκτημάτων πού ἡ Ἐπιτροπή ἀναγνωρίζει ὅτι προκύπτουν λόγω τῆς ὑπάρξεως τοῦ Συνεταιρισμοῦ.

Μοῦ φαίνεται ὅτι τό σημεῖο αὐτό εἶναι τό δυσκολότερο τῆς ὑποθέσεως.

Τό κυριότερο ἐπιχείρημα τοῦ Συνεταιρισμοῦ ἐπ' αὐτοῦ, ἄν κατάλαβα ὀρθά, εἶναι ὅτι, ἐφόσον δέ διαθέτει ἐταιρικό κεφάλαιο, ὥστε ἡ μόνη πηγή χρημάτων νά εἶναι γι' αὐτόν ἡ πώληση πυτίας καί χρωστικῶν οὐσιῶν, κανένα μέλος δέ θά συμφωνοῦσε ἀνενδοιάστως μέ ἀποφάσεις τοῦ Συνεταιρισμοῦ γιά ἐπενδύσεις σέ ἀποθέματα, νέες ἐγκαταστάσεις παραγωγῆς καί τά παρόμοια, ἄν δέν ἦταν βέβαιο ὅτι κάθε μέλος δεσμεύεται νά ἀγοράζει πυτία καί χρωστικές οὐσίες μόνο ἀπό τό Συνεταιρισμό καί ὅτι δέν μπορεῖ εὔκολα νά ἀποχωρήσει. Χωρίς τίς ἐν λόγω ὑποχρεώσεις, τό μέλος δέ δύναται νά εἶναι βέβαιο ὅτι οἱ δαπάνες στίς ὁποῖες ὑποβάλλεται ὁ Συνεταιρισμός συνεπεία τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων μποροῦν νά καλυφθοῦν. Ἡ γαλλική κυβέρνηση ὑποστήριξε σθεναρά τό ἐπιχείρημα αὐτό στίς προτάσεις της. Ὁ Συνεταιρισμός ὑποστήριξε ἐξάλλου ὅτι, ἄν ἔλειπαν οἱ ἐν λόγω ὑποχρεώσεις, θά ἀπαιτεῖτο ὀργάνωση πωλήσεων, πού θά συνεπαγόταν πρόσθετο κόστος, καθώς καί ὅτι θά ἔπρεπε νά ἐγκαταληφθεῖ τό σύστημα καθορισμοῦ τῶν τιμῶν ex post facto.

Ἡ Ἐπιτροπή παραδέχεται ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά προβλέπεται κάποια ὑποχρέωση τῶν μελῶν πρός ἀγορά ἀπό τό Συνεταιρισμό. Κατά τή δημόσια συνεδρίαση, λέχθηκε, σέ ἀπάντηση ἐρωτήσεως πού ὑπέβαλε ἕνας ἀπό τούς κυρίους δικαστές, ὅτι, στά πλαίσια τῶν θέσεων πού ἀνέπτυξαν οἱ διάδικοι, ἡ Ἐπιτροπή εἶχε προτείνει τά μέλη νά ὑποχρεώνονται νά ἀγοράζουν ἀπό τό Συνεταιρισμό τουλάχιστον τό 33 1/3 τοῖς ἑκατό τῶν ἀναγκῶν τους. Ἐντούτοις, ὁ Συνεταιρισμός ἄν καί διατεθειμένος, γιά νά ἀποφύγει τήν παρούσα δίκη, νά ἐνδώσει ὅσον ἀφορᾶ τήν ὑποχρέωση τῶν μελῶν του νά καλύπτουν τίς ἀνάγκες τους κατά 100 % ἀπό αὐτόν, δέν μποροῦσε νά συμφωνήσει σέ ὁποιοδήποτε ποσοστό κατώτερο τοῦ 70 %.

Ἡ Ἐπιτροπή δέχεται ἀκόμα ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά προβλέπεται κάποιος περιορισμός στήν ἐλεύθερη ἀποχώρηση μέλους, θεωρεῖ, πάντως, ὅτι ἀρκεῖ ἡ ὑποχρέωση σχετικῆς προειδοποιήσεως περί ἀποχωρήσεως.

Ὕστερα ἀπό κάποιους δισταγμούς, κατέληξα στό συμπέρασμα ὅτι ὁ Συνεταιρισμός δέν μπόρεσε νά ἀποδείξει τό ἐπιχείρημά του ἐπ' αὐτοῦ, δεδομένου ὅτι στήν πραγματικότητα ἡ ὑπόθεση αὐτή, ὅπως παρουσιάζεται ἐνώπιόν μας, στηρίζεται περισσότερο ἐπί ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων πού ἐπαναλαμβάνονται παρά ἐπί ἀποδείξεων. Πράγματι, δέν προσκομίστηκε ἀπόδειξη περί τοῦ ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλη λύση ἐκτός ἀπό τήν ὑποχρέωση ἀγορᾶς κατά 100 % καί τό πρόστιμο λόγω ἀποχωρήσεως. Ἄν καί κάποια ἀπό τά ἐπιχειρήματα πού προβλήθηκαν ἐνώπιόν μας ἐντυπωσιάζουν, εἶναι κατ' ἐμέ ἀνεπαρκή γιά νά ἀποδείξουν ὅτι τά πράγματα ἔχουν ἔτσι.

Οἱ δυσκολίες, πάντως, πού θά εἶχα νά καταλήξω στό συμπέρασμα αὐτό μειώνονται ἀπό τό γεγονός ὅτι εἶμαι σαφῶς τῆς γνώμης ὅτι πρέπει νά ἀπορριφθεῖ ὁ ἕβδομος ἀπό τούς λόγους πού προβάλλει ὁ Συνεταιρισμός. Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ὑποχρέωση ἀποκλειστικῆς ἀγορᾶς, καθώς καί ἡ ὑποχρέωση καταβολῆς προστίμου λόγω ἀποχωρήσεως, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα κατ' οὐσία νά καταργήσουν τόν ἀνταγωνισμό ἐπί τοῦ συνόλου σχεδόν τῆς ὁλλανδικῆς ἀγορᾶς πυτίας καί χρωστικῶν οὐσιῶν πού χρησιμοποιοῦνται στήν τυροκομία — βλ. παράγραφο 33 τῆς ἀποφάσεως. Ἄν ἀληθεύει αὐτό, ἀρκεῖ γιά νά καταστήσει ἀνεφάρμοστο τό ἄρθρο 85 παράγραφος 3.

Ἔχοντας κατά νοῦ ὅτι τά μέλη τοῦ Συνεταιρισμοῦ ἀντιπροσωπεύουν περισσότερο ἀπό 90 % τῆς ὁλλανδικῆς παραγωγῆς τυριοῦ, ὅτι ὁ Συνεταιρισμός εἶναι ὁ μοναδικός παραγωγός πυτίας στήν Ὁλλανδία καί εὐθύνεται γιά τό 90 % τῆς ὁλλανδικῆς παραγωγῆς χρωστικῶν οὐσιῶν τυριοῦ, ἡ ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς μᾶς φαίνεται αὐταπόδεικτα ὀρθή. Ἀντικρούσθηκε ἀπό τό Συνεταιρισμό γιά τό λόγο ὅτι ἕνα μέλος μπορεῖ νά ἀποχωρήσει καταβάλλοντας πρόστιμο, πού νά μήν εἶναι ὑπέρογκο. Πάντως, τό γεγονός αὐτό, ἄν θεωρηθεῖ ὡς τέτοιο, δέν καθιστᾶ ἀναληθές ὅτι τό καταστατικό τοῦ Συνεταιρισμοῦ παρέχει στά μέλη του σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 85 παράγραφος 3 «τή δυνατότητα καταργήσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐπί σημαντικοῦ τμήματος τῶν σχετικῶν προϊόντων».

Τελικά, κατά τήν ἄποψή μου, ἡ ἐν λόγω προσφυγή πρέπει νά ἀπορριφθεῖ. Ἐπιστρέφω τώρα στίς παρατηρήσεις τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως.

V — Οἱ παρατηρήσεις τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως

Ἐλπίζω νά μή θεωρηθῶ ἀγενής, ἄν ἀσχοληθῶ μαζί τους ἐν συντομία. Πιστεύω ὅτι αὐτό εἶναι δυνατό, ἐπειδή, ὅπως τροποποιήθηκαν κατά τή δημόσια συνεδρίαση ὑπό τό φῶς τῶν ὅσων εἶπε ὁ σύμβουλος τῆς Ἐπιτροπῆς, ἰσοδυναμοῦν μέ τό αἴτημα νά μήν ἀποφανθεῖ τό Δικαστήριο κατά τρόπο πού θέτει σέ κίνδυνο τήν ἐπιβίωση τῶν μικρῶν τοπικῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν πού ἀνέρχονται στή Γαλλία, σύμφωνα μέ τά λεχθέντα, σέ 6000 περίπου.

Εἶναι φυσικό τό Δικαστήριο νά μήν μπορεῖ νά τροποποιήσει τό ἄρθρο 85 τῆς συνθήκης ἤ τόν κανονισμό 26. Πάντως, θεωρῶ ὅτι ἡ παρούσα ὑπόθεση δέν μπορεῖ νά συγκριθεῖ μέ ἐκείνη ἑνός μικροῦ τοπικοῦ γεωργικοῦ συνεταιρισμοῦ. Βασικό γνώρισμα τῆς πρώτης, ὅπως ὀρθά ἐπισήμανε ὁ σύμβουλος τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, εἶναι ἡ μονοπωλιακή ἤ οἱονεί μονοπωλιακή θέση τοῦ Συνεταιρισμοῦ στίς Κάτω Χῶρες. Στήν περίπτωση συνεταιρισμοῦ τοῦ τύπου ὅπως αὐτοῦ, τήν προστασία τοῦ ὁποίου ἐπιδιώκει ἡ γαλλική κυβέρνηση, δικαιοῦται κανείς νά ἀμφισβητήσει τό κατά πόσο θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ:

(i) ὅτι τό καταστατικό του ἔχει ὡς ἀντικείμενο ἤ ὡς ἀποτέλεσμα κυρίως τήν παρεμπόδιση, τόν περιορισμό ἤ τή νόθευση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντός τῆς ἀγορᾶς·

(ii) ὅτι δύναται νά ἐπηρεάσει τό ἐμπόριο μεταξύ Κρατῶν μελῶν·

(iii) ὅτι δέν ἐξαιρεῖται ἀπό τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ κανονισμοῦ 26 καί

(iv) ὅτι δέν ἐξαιρεῖται ἀπό τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 85 παράγραφος 3·

ἄν καί ἀντιλαμβάνομαι φυσικά ὅτι τό ἄρθρο 2 τοῦ κανονισμοῦ 26 δέν τυγχάνει ἐφαρμογῆς λόγου χάρη ἐπί συνεταιρισμοῦ πού μισθώνει ἀγροτικά μηχανήματα ἤ ἐφοδιάζει μέ λιπάσματα τά μέλη του.

Δέν πιστεύω ὅτι μπορῶ νά προσθέσω κάτι περισσότερο χρήσιμο.

VI — Προτάσεις

Κατ' ἐμέ, ἡ προσφυγή πρέπει νά ἀπορριφθεῖ καί ὁ προσφεύγων νά καταδικασθεῖ στά δικαστικά ἔξοδα.